

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 30 ΜΑΪΟΥ 2025

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1.

Θέσεις της Μπ. Πομιεχόφσκα:

- Η ανθρώπινη δημιουργικότητα βασίζεται στη συνδυαστική σκέψη.
- Η δημιουργικότητα του ανθρώπου δεν έχει όρια.
- Η δημιουργική σκέψη αποτελεί προϋπόθεση για τη γλωσσική ανάπτυξη.
- Η δημιουργικότητα ξεκινά από τη βρεφική ηλικία.
- Η δημιουργικότητα συνήθως συνδέεται με τους ενήλικες.
- Πρόταση μελέτης βιολογικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών παραγόντων οι οποίοι λειτουργούν ανασταλτικά για την ανάπτυξη της δημιουργικότητας.

B1.

α. Σωστό

β. Σωστό

γ. Λάθος

δ. Λάθος

ε. Σωστό

B2.

Γλωσσικές επιλογές που επιβεβαιώνουν ότι το Κείμενο 1 αποτελεί δείγμα επιστημονικού λόγου:

- **Χρήση γ' προσώπου:** «Στο ίδιο πνεύμα, εντοπίζεται ισχυρή σχέση ανάμεσα στην ενασχόληση με τις τέχνες και στην ανάπτυξη της φαντασίας, την κατανόηση σύνθετων εννοιών και την ανάληψη πρωτοβουλιών για την εξεύρεση λύ-

σεων σε προβληματικές καταστάσεις.» Με τη χρήση γ' προσώπου προβάλλεται αντικειμενικά και αποστασιοποιημένα η ισχυρή σχέση που υπάρχει ανάμεσα στις τέχνες και την ανάπτυξη της φαντασίας, την κατανόηση σύνθετων εννοιών και την ανάληψη πρωτοβουλιών προκειμένου να βρεθούν λύσεις σε δύσκολες καταστάσεις.

- **Ειδικοί όροι:** «αποκλίνουσα σκέψη», «πολυαισθητηριακές εμπειρίες». Με τη χρήση ειδικών όρων αποδεικνύεται το υψηλό γνωστικό επίπεδο του συντάκτη, ο οποίος παρουσιάζει με έγκυρο και αξιόπιστο τρόπο τις συνέπειες της συμμετοχής των παιδιών σε καλλιτεχνικές δράσεις.

Άλλες γλωσσικές επιλογές: οριστική έγκλιση, επιστημική τροπικότητα, παθητική σύνταξη, ονοματοποίηση, αναφορική λειτουργία της γλώσσας

B3. α.

Ο τίτλος του Κειμένου 2 είναι επικοινωνιακά αποτελεσματικός. Και αυτό γιατί, αρχικά, προσφέρει γρήγορη ενημέρωση στον αναγνώστη για τη χρονική περίοδο που ξεκινάει η δημιουργικότητα του ανθρώπου («από την κούνια»). Προσελκύει το ενδιαφέρον του αναγνώστη καθώς είναι ένας τίτλος σύντομος και περιεκτικός, βασιζόμενος στην ποιητική λειτουργία της γλώσσας. Η ρηματική του μορφή («αρχίζει») εξυπηρετεί την προσπάθεια του συντάκτη να προσελκύσει το ενδιαφέρον του αναγνώστη. Ο ενεστωτικός χρόνος που χρησιμοποιεί ο συντάκτης εξυπηρετεί τον ενημερωτικό σκοπό και η χρήση της οριστικής έγκλισης αποδεικνύει τη βεβαιότητα του πομπού για τη συγκεκριμένη πληροφορία. Η ενεργητική σύνταξή του προσδίδει ζωντάνια και εξασφαλίζει οικείο ύφος με αποτέλεσμα ο αναγνώστης να νιώθει ότι η ανάγνωση του υπόλοιπου κειμένου θα έχει ενδιαφέρον.

B3. β.

Η μετατροπή από την ενεργητική στην παθητική σύνταξη γίνεται ως εξής:

«Θα πρέπει, επομένως, **να μελετηθούν οι συνθήκες** εκείνες **από τις οποίες επηρεάζεται αρνητικά η ανάπτυξη** των δημιουργικών γνωστικών ικανοτήτων του βρέφους.»

Δύο αλλαγές που παρατηρούνται στο ύφος είναι ότι **από άμεσο** και **οικείο ύφος** που ήταν πριν μετατρέπεται **σε επίσημο** και **αντικειμενικό**.

Γ.

Ο ήρωας του Κειμένου 3 είναι προβληματισμένος γιατί αισθάνεται ότι του λείπει η δημιουργικότητα και η «ψυχή» στον χώρο της εργασίας του. Ταυτόχρονα προβληματίζεται από τη συμπεριφορά των συναδέλφων του και από την προσωπική και επαγγελματική του αλλοτρίωση. Αρχικά, με μια έντονη **μεταφορά** («ζαρώνει η καρδιά μου») υπογραμμίζεται ότι ο πρωταγωνιστής είναι ψυχικά φορτισμένος και η θλίψη

και η απελπισία τον κατακλύζει. Το **α' ενικό πρόσωπο** με την **πρωτοπρόσωπη αφήγηση** και την **εσωτερική εστίαση** («δεν μπορώ να καταλάβω», «είπα να αλλάξω... δουλειά», «για να μη τους βλέπω...») αποδίδει με τρόπο βιωματικό την προσωπική του αγανάκτηση στην αλλοτριωμένη εργασιακή του καθημερινότητα. Τέλος, με τις υπαινικτικές **εικόνες** («Κάθε μέρα μελετώ ... μπαγιάτικες φάτσες τους») αισθητοποιεί την έλλειψη ενδιαφέροντος και ενθουσιασμού στην εργασία του. Παράλληλα, αναζητεί την ελπίδα στους νέους («Σηκώθηκα και ξαναπήγα ... για να δω νεαρούς και φρέσκους») που φοιτούν σε ακαδημαϊκές σχολές. Ο ίδιος σκέφτεται να αλλάξει επάγγελμα με μια εναγώνια προσπάθεια επαναπροσδιορισμού της ταυτότητάς του («Σκέφτομαι μήπως πρέπει να αλλάξω επάγγελμα ... μάλλον αργά»).

Στο ερώτημα που αφορά την προσωπική αντίδραση σε ανάλογη περίπτωση, ο μαθητής/η μαθήτρια μπορεί να εκφράσει ελεύθερα την άποψή του, αρκεί να την τεκμηριώσει.

Δ.

Διερεύνηση Δ' θέματος

Είδος κειμένου: **Άρθρο** σε προσωπικό ιστολόγιο

Βασική έννοια: Δημιουργικότητα

Ζητούμενα: α) Γιατί το σχολείο χρειάζεται να αναπτύσσει τη δημιουργικότητα (λόγοι);

β) Τρόποι με τους οποίους εμείς προσωπικά εξωτερικεύουμε τη δημιουργικότητά μας.

ΤΙΤΛΟΣ

Δημιουργικότητα: πάντα επίκαιρη, πάντα αναγκαία!

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η επικαιρότητα των τελευταίων ημερών ανέδειξε, μεταξύ άλλων, κι ένα θέμα που δυστυχώς δεν απασχολεί τον Τύπο και την Κοινή Γνώμη όσο και όπως θα έπρεπε. Πρόκειται για τη δημιουργικότητα, η καλλιέργεια της οποίας, σύμφωνα με τις δημοσιευμένες έρευνες, αποτελεί κύρια εκπαιδευτική πρόθεση. Για ποιους, όμως, λόγους συμβαίνει αυτό; Ας επιχειρήσω, αξιοποιώντας το ιστολόγιό μου, να τους παρουσιάσω, καταθέτοντας παράλληλα και τους τρόπους με τους οποίους εξωτερικεύω τη δημιουργικότητα στη ζωή μου.

ΚΥΡΙΩΣ ΘΕΜΑ

1ο ζητούμενο

Το σχολείο είναι αναγκαίο να υποστηρίζει την ανάπτυξη και την έκφραση της δημιουργικότητας των παιδιών, γιατί μέσω αυτής:

- Υποστηρίζεται ουσιαστικά η εκπαιδευτική διαδικασία, γιατί με δημιουργικές δράσεις, οι μαθητές αποφορτίζονται από το άγχος, αποφεύγουν βίαια φαινόμενα,

ανακτούν το ενδιαφέρον τους για την εκπαιδευτική διαδικασία μέσω της ευχαρίστησης που αντλούν.

- Καλλιεργείται και ολοκληρώνεται η προσωπικότητα των νέων, καθώς αυτοί αναπτύσσουν σημαντικές δεξιότητες (φαντασία, κριτική ικανότητα, πρωτότυπη σκέψη, παραγωγή νέων ιδεών, επίλυση σύνθετων προβλημάτων, συνδυαστική σκέψη).
- Αναπτύσσονται ικανότητες ουσιαστικές για την επαγγελματική αποκατάσταση και ανέλιξη.
- Διαμορφώνονται επιστήμονες, καλλιτέχνες που θα συμβάλλουν στην προαγωγή του πολιτισμού.

2ο ζητούμενο

Πώς καλλιεργώ τη δημιουργικότητά μου:

- Αξιοποιώ τις δυνατότητες που παρέχει το σχολείο (μέσω καλλιτεχνικών μαθημάτων, εργασιών, μαθητικών κοινοτήτων, συμμετοχή στη διοργάνωση εκδηλώσεων, σε διαγωνισμούς, στη Βουλή των Εφήβων...).
- Χρησιμοποιώ τις ευκαιρίες της φιλελεύθερης και δημοκρατικής κοινωνίας όπου ζούμε (εθελοντικές δράσεις που αναπτύσσουν την αυτοβουλία, συμμετοχή στα κοινά...).
- Αξιοποιώ τα Μέσα Ενημέρωσης και τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης (αποστέλλω άρθρα στον Τύπο, γράφω στο προσωπικό μου ιστολόγιο...).
- Επιλέγω συμμετοχή σε καλλιτεχνικές δράσεις.
- Καλλιεργώ κλίσεις και ενδιαφέροντα (πάρεργες δραστηριότητες και ποικίλα χόμπι).

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Οπωσδήποτε, λοιπόν, ναι στη δημιουργικότητα! Η αξία της είναι καθοριστική, γι' αυτό και ας μη δυσφορούμε με τα σχολεία μας, όταν παλεύουν να μας την καλλιεργήσουν. Άλλωστε, αυτή ακριβώς η αξία της είναι που με ωθεί να αξιοποιώ κάθε τρόπο που μπορώ να επινοήσω, για να είμαι δημιουργικός στην προσωπική μου ζωή.